

Türk Kaynakları Işığında Son Avusturya-Macaristan İmparatoru Karl'ın İstanbul Ziyareti

Ali Servet ÖNCÜ

Atatürk Üniversitesi

ÖNCÜ, Ali Servet, Türk kaynakları Işığında Son Avusturya Macaristan İmparatoru Karl'ın İstanbul Ziyareti. CTAD, Yıl 9, Sayı 17 (Bahar 2013), s. 57-76.

Avusturya Macaristan İmparatoru Karl ve eşi İmparatoriçe Zita 19-21 Mayıs 1918 tarihleri arasında İstanbul'a resmi bir ziyaret gerçekleştirmişlerdir. Sultan V. Mehmet Reşat'ın misafiri olarak kalabalık bir heyetle İstanbul'a gelen imparator burada birçok resmi ve özel temaslarda bulunmuştur. Ziyarete iki devlet arasındaki müttefiklik bir kez daha teyit edilmiş ve bu şekilde İtilaf Devletleri'ne karşı da bir birlik mesajı verilmiştir. Ziyaret boyunca müttefik bir ülkenin imparatoruna layık bir şekilde ağırlanan ve yolcu edilen Karl ve eşi Zita İstanbul'dan bir hayli memnun ayrılmışlardır. Bu ziyaret Sovyet Rusya ile imzalanan Brest Litovsk ve Romanya ile imzalanan Bükreş Antlaşmalarıyla birlikte Osmanlı kamuoyunun moralini yükselten çok önemli bir gelişme olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı İmparatorluğu, Avusturya Macaristan İmparatorluğu, V. Mehmet Reşat, İmparator Karl, Ziyaret.

ÖNCÜ, Ali Servet, The Visit of Austro-Hungarian Emperor Charles to İstanbul with Respect to Turkish Sources. CTAD, Year 9, Issue 17 (Spring 2013), p. 57-76.

Charles, the Emperor of Austria-Hungary and Empress Zita, his wife, made an official visit to İstanbul as the guest of the Sultan Mehmet V Reşat between 19th – 21st May 1918. This visit had a program with many official and private meetings. This visit confirmed the alliance between two states and a unity message was given to the Central Powers by the way. Emperor Karl and his wife Zita were very pleased with the treatment in İstanbul. This visit would be considered as a factor that increase the morale of the Turkish public opinion together with the Treaty of Brest Litovsk, signed with the Soviet Russia and the Treaties of Bucharest, signed with Romania.

Keywords: Ottoman Empire, Austro-Hungarian Empire, Sultan V. Mehmet Reşat, Emperor Charles, official visit.

Giriş

I. Dünya Savaşı devam ederken, Osmanlı İmparatorluğu'nun müttefiki Avusturya Macaristan İmparatorluğu tahtında, bir değişiklik meydana gelmiş ve 21 Kasım 1916 tarihinde hayatını kaybeden imparator Fransuva Joseph'in yerine yeğeni I. Karl geçmiştir.¹ Aslında yeni imparator enkaz halinde bir ülke dev almıştır. Ekonominin iflas noktasına geldiği ülkede, kıtlık, işçi sınıfının ve imparatorluğun içindeki değişik milletlerin hoşnutsuzluğu, ulaşımdaki kargaşa ve ordunun savaşma azminin azalması gibi sıkıntılar uzunca bir süreden beri devam ediyor, bu günlerde cephelerde savaşan Avusturya Macar orduları ancak Alman kuvvetlerinin yardımıyla ayakta durabiliyordu. İşte bu durum Alman İmparatorluğu'na sempati duymadığı Avrupa'da herkesçe bilinen yeni imparatoru, ülkesini ve tacını kurtarmak için İtilaf Devletleri ile Almanya'dan ayrı olarak barış yapmaya hazır bir noktaya getirmiştir. İmparator, Berlin'den gizli, barış görüşmelerine başlamış Fransızlarla, Belçika Ordusu'nda görev yapan kayınbiraderi Prens Sixte de Bourbon, İtalyanlarla da Macar politikacı Kont Karolyi aracılığıyla temasa geçmiştir. İmparator, görüşmelerde Alsace Lorraine'nin² Fransa'ya verilmesi için yardımcı olmaya hazır olduğunu söylemiş, ancak buna karşılık İtilaf Devletleri'nden savaştan önceki sınırlarını talep etmiştir. İngiltere ve Fransa'nın olumlu baktığı bu teklif, İtalya'nın Trieste, Dalmaçya ve Trento'yu vermeye razı olmamasından dolayı gerçekleşmemiştir. Almanlar bu olaydan haberdar olunca imparator Karl'ı çok sert bir şekilde uyarılmışlar ve o da bu teşebbüsleri inkâr etmek zorunda kalmıştır. Ama Fransa Başbakanı Clemenceau bütün görüşme tutanaklarını açıklayınca imparator oldukça mahcup olmuştur.³

Ziyaret Hazırlıkları

İmparator, Almanların teşviki ve Osmanlı Devleti'nin Avusturya Macaristan ordularına yardım için Galiçya'ya gönderdiği kolorduya teşekkür etmek amacıyla 1918 yılı Ocak ayında İstanbul'a bir ziyaret gerçekleştirmeyi plânlamış ve bu amaçla hazırlıklara başlanmıştır.⁴ 18 Ocak 1918'de başlaması beklenen ziyaret için İstanbul'da gerekli tüm hazırlıklar yapılmış,⁵ fakat bu tarihlerde İtalyan taarruzunun başlaması ve diğer bazı sebepler ziyaretin Avusturya Macaristan İmparatorluğu tarafından ertelenmesine neden olmuştur.⁶

¹ *Tasvir-i Efkâr*, 23 Teşrin-i Sani 1916 Numro 1931 s. 1.

² Alsace Lorraine bölgesi Almanya ile Fransa arasında yapılan Sedan Savaşı sonunda imzalanan Frankfurt Anlaşması (10 Mayıs 1871) ile Almanya'ya bırakılmıştı. Rifat Uçarol, *Siyasi Tarih (1789-2010)*, Der Yayınları, İstanbul, 2010 s. 278.

³ Vladimir Potyemkin, S. Baruşin, A. Efimov, E. Kosminski, İ. Mintz, A. Naroçnitski, A. Pakratova, V. Sergejev, S. Skazin, V. Kvotsov, N. Koltchanovsky, E. Tarle, *Uluslararası İlişkiler Tarihi (Diplomasi Tarihi)* cilt: II, Çev. Attila Tokatlı, Evrensel Basım Yayın, İstanbul, 2009, s. 363-364; İlber Ortaylı, İmparatoriçe Zita, Ufukta Karanlık Belirdi. *Milliyet* 24 Mayıs 2009.

⁴ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Hariciye Nezareti Siyasi Kısmı BOA HR. S.Y.S. Dosya No: 2453 Gömlek No: 41; Ortaylı, İmparatoriçe Zita, Ufukta Karanlık Belirdi, Milliyet* 24 Mayıs 2009

⁵ *BOA HR. S.Y.S. Dosya No: 2397 Gömlek No: 5.*

⁶ *Vakit*, 17 Mayıs 1918 Numro: 208 s. 1.

İmparatorun seyahatinin ertelendiği, Avusturya Macaristan İmparatorluğu'nun İstanbul sefiri Marki Pallovicini tarafından Hariciye Nezareti'ne bildirilmiş⁷ ve yine imparator ziyaretin yapılamaması ile ilgili üzüntülerini padişaha iletmıştır.⁸ İmparatorun ertelemek zorunda kaldığı ziyaretin gerçekleşmesi bir süre sonra tekrar gündeme gelmiştir. 1918 yılı Mayıs ayı başlarında Romanya ile bir barış antlaşması imzalamak üzere Bükreş'te bulunan Osmanlı Hariciye Nazırı Ahmet Nesimi Bey ve Avusturya Macaristan Hariciye Nazırı Baron Burian bu ziyaretle ilgili olarak bir görüşme yapmışlardır. Avusturya Macaristan tarafı, ziyaretin Mayıs ayının 19. günü başlamasının ve 20-21 Mayıs günlerinde de devam etmesinin planlandığını ve bu tarihlerin Padişah Mehmet Reşat için uygun olup olmadığını sormuştur. Ziyaret tarihleri Osmanlı sarayı tarafından da uygun bulunmuş⁹ ve ziyaretle ilgili gerekli hazırlıklara başlanmıştır.¹⁰ Osmanlı Devleti'nin Viyana sefiri Hüseyin Hilmi Paşa 8 Mayıs 1918'de Hariciye Nezareti'ne gönderdiği yazıda imparatorun programı ve ziyarete katılacaklarla ilgili bilgi vermiş ve Viyana'daki Osmanlı askeri murahhası Pertev Paşa ile birlikte imparatorun ziyaret programını hazırlamak üzere 13 Mayıs günü İstanbul'a gelmişlerdir. Yine Viyana sefareti müsteşarı Fuat Bey de aynı maksatla 17 Mayıs günü İstanbul'a gelmiş¹¹ ve ziyaretle ilgili ayrıntılı bir program hazırlanmıştır.¹² İmparator gelmeden bu ziyaretin hatırası olarak Darphane-i Amire de beşi altın, yüzü gümüş ve iki yüzü bronz olmak üzere toplam üç yüz beş adet madalya basmıştır. Padişah tarafından hediye edilmek üzere basılan bu madalyaların bir yüzünde Osmanlı İmparatorluğu armasıyla "Avusturya İmparator ve İmparatoriçesi ve Macaristan Kral ve Kraliçesi hazretlerinin İstanbul'u ziyaretleri hatırası" ibaresi, diğer yüzünde de bu ibarenin Almancasıyla, Avusturya Macaristan İmparatorluğu arması yer almıştır.¹³ Ziyaret boyunca İmparator Karl'a mihmandarlık yapmak üzere ayandan Ahmet İzzet Paşa ve Miralay Naci Bey, İmparatoriçe Zita'ya mihmandarlık yapmak üzere de Paris sefiri Rifat Paşa ve Teşrifat Müdür Muavini Fuat Safvet Bey görevlendirilmiştir. Avusturya Macaristan İmparatorluğu Hariciye Nazırı Baron Burian'ın mihmandarlığına Hariciye Umur-ı Siyasiye Müdür-i Umumisi Suat

⁷ BOA HR. SYS. Dosya No: 2397 Gömlek No: 5.

⁸ BOA HR. SYS. Dosya No: 2292 Gömlek No: 4 Belge No: 37.

⁹ BOA HR. SYS. Dosya No: 2452 Gömlek No: 30.

¹⁰ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Medis-i Vükela Mağbataları BOA MV. Dosya No: 212 Gömlek No: 27; BOA HR. SYS. Dosya No: 2292 Gömlek No: 4 Belge No: 21.

¹¹ BOA HR. SYS. Dosya No: 2292 Gömlek No: 4 Belge No:11; *Vakit*, 17 Mayıs 1918 Numro: 208 s. 1.

¹² Başbakanlık Osmanlı Arşivi İradeler Dosya Usulü BOA İ. DUİT. Dosya No: 16 Gömlek No: 6; Gökçek Demiray, "Avusturya Macaristan İmparatoru'nun İstanbul'u Ziyaret Programı" *Türk Macar İlişkilerinden Tarihi Kesitler*, Hazırlayan: T. Cengiz Göncü, Türkiye Büyük Millet Meclisi Millî Saraylar Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2009, s. 83-90.

¹³ BOA İ. DUİT. Dosya No: 38 Gömlek No: 44; *Vakit*, 17 Mayıs 1918 Numro: 208 s. 1.

Bey, Avusturya Macaristan Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Reisi Von Arcz'ın mihmandarlığına ise Erkân-ı Harb yüzbaşısı Celal Bey tayin edilmiştir.¹⁴

Birinci Gün Temasları

Avusturya İmparatoru ve İmparatoriçesi maiyetleri ile birlikte İstanbul'a gelmek üzere 17 Mayıs 1918 tarihinde Bulgaristan'ın başkenti Sofya'dan ayrılmışlardır.¹⁵ İmparator ve maiyetini taşıyan tren 19 Mayıs 1918 günü öğleye doğru Çerkezköy'e ulaşmıştır. İmparator, burada Edirne Valisi Zekeriya Bey ile mevki kumandanı, mülki ve askeri memurlar ve Avusturya Macaristan İmparatorluğu'nun Osmanlı sefirini Marki Pallovicini, askeri murahhas General Pomionkowiski, sefaret askeri ateşnavalı Binbaşı Mösyö Schönthaler ve Avusturya Macaristan İmparatorluğu'nun Edirne konsolosu tarafından karşılanmıştır. Bu sırada istasyonda bulunan mızıkacı Avusturya Macaristan Marşı çalmış ve bir müfreze asker de selam ve ihtiram törenini gerçekleştirmiştir.¹⁶ İmparatorun ziyareti münasebetiyle güzergâhta sıkı güvenlik tedbirleri alınmış, Edirne Valiliği istasyonlarda bulunan kişilerin durumlarının tetkik edilmesi ve şüpheli görülen kimselerin civarda dolaşmalarına müsaade edilmemesi ve gerekli emniyet tedbirlerini alması hususunda uyarılmıştır.¹⁷

İmparatoru taşıyan tren öğleden sonra saat dörde doğru Ayastefanos İstasyonu'na ulaşmış ve Şehzade Ziyaeddin Efendi başkanlığında bir heyet tarafından karşılanmıştır. Heyette Harbiye Nazırı Enver Paşa, Viyana büyükelçisi Hüseyin Hilmi Paşa, Paris Büyükelçisi Rifat Paşa, ayandan Ahmet İzzet Paşa, Teşrifat Müdür Muavini Fuat Bey, Miralay Naci, Hariciye Nezareti Umur-ı Siyasiye Müdürü Suat ve Binbaşı Celal Bey hazır bulunmuştur. Heyet, Avusturya Macaristan elçisi tarafından imparatora takdim edilmiş, Şehzade Ziyaeddin Efendi imparator ve imparatoriçeye padişah adına "hoş geldiniz"

¹⁴ BOA MV. Dosya No: 212 Gömlek No: 113; BOA MV. Dosya No: 212 Gömlek No: 45; *Vakit*, 17 Mayıs 1918 Numro: 208 s. 1; Ziyaretle ilgili hem Teşrifat Dairesi'nin harcadığı 14.000 kuruş, hem de Ahmet İzzet Paşa, Rifat Paşa ve Fuat Safvet Bey'in yaptıkları masraflar Masarif-i Gayr-i Melhuza Tertibinden kendilerine ödenmiştir. BOA MV. Dosya No: 212 Gömlek No: 113.

¹⁵ BOA HR. SYŞ. Belge No: 2292 Gömlek No: 4 Belge No: 25-26; *Vakit*, 18 Mayıs 1918 Numro: 209 s. 2.

¹⁶ Avusturya İmparatoru'nun hem gelişinde hem de ayrılışında Çerkezköy İstasyonu'nda tören yapılması ile ilgili yazı Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti tarafından 16 Mayıs 1918de Çatalca Mutasarrıflığına yazılmıştır. *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Dabilye Nezareti Şifre Kalem-i BOA DH. ŞFR*. Dosya No: 87 Gömlek No:165; Yine aynı törenlerle ilgili gerekli tertibatın alınması ve Çerkezköy'e giderken Avusturya- Macaristan İmparatorluğu Edirne konsolosunu da yanında götürmesi için Edirne Valisine de gerekli emirler verilmiştir. BOA DH. ŞFR. Dosya No: 87 Gömlek No: 171; *Vakit*, 20 Mayıs 1918 Numro: 211 s. 1; *Tasnir-i Efkâr*, 21 Mayıs 1918 Numro: 2461 s. 2.

¹⁷ BOA DH. ŞFR. Dosya No: 87 Gömlek No:161; Bu tedbirlerin alınması için güzergâhlarda görevli polis komiseri, muavin ve memurlarının harcırah ve zaruri masrafları için harcanan 3870 kuruş 21 Temmuz 1918 tarihinde Edirne Vilayetine gönderilmiştir. *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Muhasebe Kalem-i BOA DH. EUM. MH*. Dosya No: 176 Gömlek No: 7; İmparatorun güvenliği için 22 Avusturya- Macaristan polisi de İstanbul'a gelmiş ve yanlarına verilen memurlarla imparatorun güvenliğini sağlamışlardır. *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Kalem-i Mahsus Müdüriyeti BOA DH. KMS*. Dosya No: 47 Gömlek No: 58.

demıştır. Burada da Çerkezköy'de olduğu gibi bir mızıka Avusturya Macaristan Marşı'nı çalmış, bir müfreze asker de selam töreni gerçekleştirmiştir. Buradaki karşılama devlet erkânıyla sınırlı kalmamış, imparatoru görmek isteyen binlerce kişi istasyona hücum ederek imparatoru coşkuyla alkışlamışlardır. Karşılama töreni için Ayastefonos'a gelen heyetin de bindiği tren bir süre sonra hareket etmiş ve Sirkeci İstasyonu'na doğru yola çıkmıştır.¹⁸

Aynı saatlerde Osmanlı Padişahı Sultan V. Mehmet Reşat da üzerinde müşirlik üniforması ve yanında şehzade Ömer Hilmi Efendi, Serkarın Tevfik ve Serkâtib Fuat Beyler, Seryaver Salih Paşa, İkinci Karın Nüzhet Bey ve Mabeyn-i Hümayun erkânından kişiler bulunduğu halde Dolmabahçe Sarayı'ndan Söğütlü Vapuru ile Sirkeci'ye gelmiştir. Heyet, buradan dört atlı bir araba ile Sirkeci İstasyonu'na ulaşmıştır. Güzergâhta asakir-i şahane ve polis tarafından ihtiram töreni yapıldığı gibi Marş-ı Sultani de çalınmıştır. Padişah, istasyonda veliaht Vahdettin Efendi ile şehzade Abdülmecit ve Abdulhalim Efendiler, Sadrazam Talat Paşa, Mısır Hidivi Abbas Hilmi Paşa, Şeyhülislam Musa Kâzım Efendi, bazı vekiller ayan ve mebusan meclisi reisleri, daire müsteşarları ve genel müdürleri, İttihat ve Terakki Partisi Merkez Katib-i Umumisi Mithat Şükrü Bey, Doktor Nazım ve Bahaeddin Şakir Beyler, ordu ve donanmaya mensup kumandanlar İttifak Devletleri sefirleri, ayan ve mebusan meclisi üyelerinden bir grup, şehir emaneti vekili, İstanbul vali vekili ile polis müdüründen oluşan bir heyet tarafından karşılanmıştır.¹⁹

Ziyaret dolayısıyla hem Sirkeci İstasyonu'nda hem de İstanbul genelinde birçok emniyet tedbiri alınmış, bu konuda en ince ayrıntılara bile dikkat edilmiştir. Hatta Galata Köprüsü'nün altından geçen ve şimdiye kadar gerektiği gibi korunamayan çeşitli telefon ve telgraf şebekelerine ait kabloların emniyete alınması, kablo girişlerine jandarmadan nöbetçi görevlendirilmesi ve tamirat için kablo başlarına gelecek Osmanlı, Alman ve Avusturya Macaristan uyrukluların bu iş için görevlendirme vesikaları taşıyıp taşımadıklarına dikkat edilmesi bile istenmiştir.²⁰

Avusturya Macaristan İmparatoru Karl'ın ziyareti münasebetiyle Sirkeci İstasyonu'nun her tarafı çiçeklerle donatılmış yerler ve duvarlar değerli halılarla süslenip, istasyonun her tarafına Osmanlı ve Avusturya Macaristan bayrakları asılmıştır. İstasyona geldikten sonra bir müddet kendisi için hazırlanan odada dinlenen padişah, saat dördü on geçte trenin duracağı noktaya gelmiş ve misafirlerini beklemeye başlamıştır. Tren saat dört buçuk dolaylarında Sirkeci İstasyonu'na girmiş ve bu sırada askeri kıta tarafından selam töreni yapılmış ve mızıka tarafından da Avusturya Macaristan Marşı çalınmıştır. Trenin gelmesi üzerine padişah, imparator ve imparatoriçenin buldukları vagonun önüne giderek misafirlerini karşılamıştır. İki hükümdarın tokalaşması gayet samimi ve sıcak bir şekilde gerçekleşmiştir. Bundan sonra askerler tarafından ihtiram töreni

¹⁸ *Vakit*, 20 Mayıs 1918 Numro: 211 s. 1.

¹⁹ *Vakit*, 20 Mayıs 1918 Numro: 211 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 19 Mayıs 1918 Numro: 2459 s. 1.

²⁰ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti 6. Şube BOA EUM. 6.Şube. Dosya No: 37 Gömlek No: 22.*

yapılmış ve mızıkâ, Osmanlı ve Avusturya Macaristan marsları çalmıştır. Bu esnada İmparator Karl, İmparatoriçe Zita'yı padişaha takdim etmiştir.²¹

Daha sonra İhtiram Kıtası'nın denetlenmesine geçilmiş padişah ve imparator, yanlarında Enver Paşa, Ahmet İzzet Paşa, Seryaver Salih Paşa, Avusturya Macaristan İmparatoru'nun seryaveri, Kolordu Kumandanı Mehmet Ali Paşa ve Merkez Kumandanı Cevat Bey ve kıta kumandanları bulunduğu halde askerlerin önünden geçerek salona doğru yürümüşlerdir. İmparator Karl, karşılama merasiminde Osmanlı askerlerinin gösterdikleri intizamdan oldukça etkilenmiş ve bununla ilgili takdirlerini padişahla paylaşmıştır.²² Salonun önüne kadar gelen iki hükümdar burada durmuş ve Padişah V. Mehmet Reşat, imparatora veliaht Vahdettin Efendi ve diğer şehzadeleri, Sadrazam Talat Paşa'yı, Mısır Hidivi Abbas Hilmi Paşa'yı orada bulunan hükümet üyelerini, Ayan ve Mebusan Meclisi başkanlarını takdim etmiştir. Avusturya Macaristan İmparatoru Karl da maiyetinde bulunan Avusturya Macaristan İmparatorluğu Hariciye Nazırı Kont Burian ile Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Reisi Von Arcz ve diğer maiyetini padişaha takdim etmiştir.²³

Bundan sonra Avusturya Macaristan İmparatorluğu Osmanlı Sefiri Marki Pallovincini, imparator ve imparatoriçeye Almanya ve Bulgaristan'ın İstanbul elçilerini takdim etmiş ve imparator Karl da bunlarla bir süre sohbet etmiştir. Yine Avusturya Macaristan elçisi ve eşi, elçilik ve konsolosluk memurları ile eşlerini imparator ve imparatoriçeye tanıtmışlardır. İmparator ve eşi takdimler sırasında kendileriyle tanıştıran herkese iltifat etmiş ve güler yüzle ellerini uzatmışlar, Avusturya askeri heyetine mensup subayların her birinin ellerini sıkarak ayrı ayrı görüşmüşlerdir. Tanışma merasiminden sonra padişahın daveti üzerine misafirler istasyon salonuna geçmişlerdir. Gayet güzel süslenen salonda kendilerini bekleyen kimselerle tanışan imparator ve eşi daha sonra dışarı çıkmışlardır.²⁴ Arabalara binileceği esnada Bezm-i Âlem Sultanisi ikinci sınıf öğrencilerinden Nafia Hanım imparator ve imparatoriçe ile padişaha birer buket sunmuş ve çiçeklerin kabulü için Almanca olarak bir konuşma yapmıştır.²⁵

Bundan sonra hazırlanan dört atlı saltanat arabaları ile Sirkeci İstasyonu'ndan hareket edilmiştir. Birinci arabaya padişah V. Mehmet Reşat, İmparator Karl ve Harbiye Nazırı Enver Paşa, ikinci arabaya imparatoriçe Zita, veliaht Vahdettin Efendi ve Paris Büyükelçisi Rifat Paşa, diğer arabalara ise padişah ve imparatorun maiyetleri binmişler, arabaların hareketi esnasında misafirlerin şerefine top atışları yapılmıştır. İmparator ile padişahın bindikleri atlı arabanın önünde süvari polisleri, Teşrifat-ı Umumiye Müdürü İsmail Cenani Bey'in bindiği araba ve Maiyet-i Senniyye süvari bölüğü, iki tarafında padişahın yaverleri ve arkasında da yine Maiyet-i Senniye süvari bölüğüne mensup bir

²¹ *Vakit*, 20 Mayıs 1918 Numro: 211 s. 1.

²² *Vakit*, 20 Mayıs 1918 Numro: 211 s. 1.

²³ *Vakit*, 20 Mayıs 1918 Numro: 211 s. 1.

²⁴ *Vakit*, 20 Mayıs 1918 Numro: 211 s. 1.

²⁵ *Vakit*, 20 Mayıs 1918 Numro: 211 s. 1.

müfreze yer almıştır. İmparatoriçe ve veliaht Vahdettin Efendi'nin bindikleri arabayı da yine bir müfreze Maiyyet-i Senniye askeri takip etmiştir.

Konvoyun güzergâhında askerler ile mızıka tarafından selamlama töreni yapılmış, okul öğrencileri yaptıkları “yaşa” tezahüratları ve attıkları çiçekler ve buketlerle misafirleri selamlamışlardır. Avusturya Macaristan İmparatoru'nun yaptığı bu ziyaret dolayısıyla İstanbul'un hemen her tarafı Osmanlı ve Avusturya Macaristan bayrakları ile donatılmış, Sirkeci, Galata Köprüsü, Tophane gibi birçok yerlerde kurulan zarif ve süslü takalara “hoş geldiniz” levhaları asılmıştır. Yine kadınlı erkekli binlerce kişi konvoyun geçişi esnasında misafirleri alkışlamıştır.²⁶ Kafiye Cıs-ri Cedid, Galata, Tophane, Fındıklı, Kabataş Beşiktaş yoluyla Yıldız Sarayı Merasim Dairesi'ne gelmiş, burada bir bölük asker tarafından selam ve ihtiram töreni yapılmış, mızıka da Avusturya Macaristan Marşı çalmıştır. Yine bu sırada Merasim Dairesi'nin üzerine imparatora mahsus bayrak çekilmiştir. Misafirler ve padişah burada Mabeyn-i Hümayun ve Hazine-i Hassa-i Şahane memurları tarafından karşılanmıştır. Padişah V. Mehmet Reşat imparator ve imparatoriçe ile birlikte yukarı salona çıkmış ve burada biraz sohbet ederek dinlendikten sonra saraydan ayrılmıştır. Saat altı civarında ise veliaht Vahdettin Efendi ile şehzade Abdülmecit Efendi, Sadrazam Talat Paşa, Mısır Hidivi Abbas Hilmi Paşa, bazı vekiller, Ayan ve Mebusan Meclisleri reisleri saraya gelerek imparatora hoş geldiniz demişlerdir.²⁷

Yıldız Sarayı'nda bir süre dinlenen misafirler daha sonra yanlarında Avusturya Macaristan İmparatorluğu Hariciye Nazırı Kont Burian ve Erkân-ı Harbiye Reisi General Von Arcz olduğu halde otomobillerle Dolmabahçe Sarayı'na gelmişlerdir. Misafirleri sarayın önünde ki Binek Taşı'nda Sadrazam Talat Paşa ve Mabeyn-i Hümayun yetkilileri karşılamışlar bu sırada Maiyyet-i Senniye bölümü tarafından ihtiram töreni yapılmış, mızıka da Avusturya-Macaristan Marşı çalmıştır. Padişah V. Mehmet Reşat yanında yaşlı şehzadeler bulunduğu halde misafirleri giriş kapısında karşılamış ve birlikte üst kattaki Somaki Salon'a geçmişlerdir. Daha sonra ise padişah tarafından imparator Karl'a İmtiyaz, imparatoriçeye de Mecidiye nişanları takılmıştır.²⁸

Nişanlar takıldıktan sonra ise gayet mükemmel ve zarif bir şekilde donatılmış olan ziyafet salonuna geçilmiş, burada Avusturya Macaristan Marşı, Marş-ı Sultani ve diğer müzikler eşliğinde yemek yenilmiştir. Yemekte, padişah, imparator ve imparatoriçenin yanı sıra veliaht Vahdettin Efendi, şehzade Abdülmecit, Abdulhalim, Ziyaeddin ve Ömer Hilmi Efendiler, Sadrazam Talat Paşa, Harbiye Nazırı Enver Paşa, Bahriye Nazırı Cemal Paşa, Hariciye Nazırı Ahmet Nesimi Bey, Maliye Nazırı Cavit Bey, Viyana Sefiri Hüseyin Hilmi Paşa, Paris Sefiri Rifat, Yaver-i Ekrem Ahmet İzzet Paşa, Murahhas-ı askeri Pertev Paşa Prenses Schwarzenberg Kont Burian, General Von Arcz, Serkarın Mehmet Tevfik Bey, Serkâtib Ali Fuat Bey, Avusturya Sefiri, Prens Palfy, Kont

²⁶ *Vakit*, 20 Mayıs 1918 Numro: 211 s. 1.

²⁷ *Vakit*, 20 Mayıs 1918 Numro: 211 s. 2.

²⁸ *Vakit*, 20 Mayıs 1918 Numro: 211 s. 2.

Hunyady, Kont Berchthold, Kont Von, Prens Lobkowitz, Kont Esterhazy, Askeri murahhas General Pomiankowski, Boron Victor ve sair hazır bulunmuşlardır. İmparator ve imparatoriçe yemekten sonra bir müddet salonda dinlendikten sonra merasim ile uğurlanarak Yıldız Sarayı'na dönmüşlerdir.²⁹

İkinci Gün Temasları

İmparatorun ziyaretinin ikinci günü bir hayli yoğun bir programla geçmiştir. İmparator ve eşi, sabah Beyoğlu Saint Maria Kilisesi'ndeki ayine katılacakları için binlerce kişi imparatoru ve eşini görmek için Beyoğlu ve civarına toplanmıştır. İzdihamdan dolayı Şişli'den Tünel'e işleyen tramvay hattı Galatasaray ile Tünel arasındaki seferlerini kesmiş insanlar caddelere sokaklara, evlerin pencere ve balkonlarına, dükkânların vitrinlerine ve önlerine yığılarak misafirleri beklemeye başlamışlardır. Saat dokuz buçuk dolaylarında imparator ve eşi refakatlerinde mihmandarları İzzet Paşa, Rifat Paşa ve maiyetlerinden bazıları olduğu halde Merasim Dairesi'nden ayrılarak otomobillerle kiliseye gelmişler ve saat ona kadar buradaki ayini takip etmişlerdir. Misafirler ayinden sonra dışarıda kendilerini bekleyen halkın alkışları arasında kiliseden ayrılmışlardır.³⁰

Buradan Topkapı Sarayı'na giden imparator Karl ve eşi, sarayda Hazine-i Hümayun Kethüdası ile Enderun-ı Hümayun memurları tarafından karşılanmış ve Bağdat Kasrı'nı, Harem-i Hümayun'u, Hazine-i Hümayun'u ziyaret etmişler ve buralardaki antika çinileri yakından incelemişlerdir. Daha sonra saraydaki Mecidiye Kasrı'nda dinlenen misafirler saat on bir buçukta saraydan ayrılmışlardır. Buradan kendileri için tahsis olunan on, maiyetleri için tahsis olunan yedi çifte kayığa binen imparator ve eşi, Çırağan Sarayı rıhtımına çıkmışlar buradan, kaldıkları Merasim Dairesi'ne geçmişlerdir. İmparator Karl ve eşi Zita öğle yemeğini Merasim Dairesi'ne davet ettikleri Sadrazam Talat Paşa, Ayan ve Mebusan meclisleri başkanları, Harbiye Nazırı Enver Paşa, Bahriye Nazırı Cemal Paşa, Hariciye Nazırı Ahmet Nesimi Bey, Maliye Nazırı Cavit Bey ve Avusturya elçisi Marki Pallaovicini ile birlikte yemişlerdir.³¹

Saat iki buçuk dolaylarında Padişah Sultan V. Mehmet Reşat üzerinde müşir üniforması ve nişanları olduğu halde, Mabeyn-i Hümayun'dan bazı memurlarla birlikte Dolmabahçe Sarayı'ndan Merasim Dairesi'ne gelmiş ve burada buluşan iki hükümdar Kırmızı Salon'a geçmişlerdir. Bu sırada Serkâtib Ali Fuat Bey ile Seryaver Salih Paşa salona gelmişler ve Ali Fuat Bey kıymetli bir muhafazanın içinde olan müşirlik menşurunu padişaha vermiş o da bunu imparatora vererek kabulünü istemiştir. İmparatorun memnuniyetini ifade eden sözlerinden sonra ise padişah, yaveri Salih Paşa'nın elindeki müşirlik kılıcını alarak imparatora takdim etmiştir. Törende Sadrazam Talat Paşa, Harbiye Nazırı Enver Paşa,

²⁹ *Vakit*, 20 Mayıs 1918 Numro: 211 s. 2. Ziyafette misafirlere tavuk çorbası, börek, balık, garnitürlü dana, salata, salçalı enginar, çiftlik pilavı, çilekli pasta, dondurma, meyve ve şekerleme ikram edilmiştir.

³⁰ *Vakit*, 21 Mayıs 1918 Numro: 212 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 21 Mayıs 1918 Numro: 2461 s. 1.

³¹ *Vakit*, 21 Mayıs 1918 Numro: 212 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 21 Mayıs 1918 Numro: 2461 s. 1

Bahriye Nazırı Cemal Paşa ile Mabeyn-i Hümayun memurlarından bazıları ve imparatorun maiyeti de hazır bulunmuş, bu merasimden sonra ise imparator Karl, padişah V. Mehmet Reşat'a Avusturya Ordusu Feld Mareşallik rütbesini tevcih etmiş ve bunun berat ve esasını takdim etmiştir.³²

Törenlerden sonra padişah Merasim Dairesi'nden ayrılmış, imparator ise saat üç buçuk dolaylarında Malta Kasrı'nda veliaht Vahdettin Efendi'ye, Çadır Köşkünde ise şehzade Abdülmecit Efendi'ye iade-i ziyaret yapmıştır.³³

Aynı saatlerde imparatoriçe Zita ise yanında nedimleri ve Avusturya sefirinin eşi Markiz Pallovicini olduğu halde Yıldız Sarayı'nda ki Çift Kasrı'nda kadın efendileri ve yüksek dereceli memurların eşlerinin ziyaretlerini kabul etmiştir. Burada takdim ve tercümanlık vazifesi, Markiz Pallovicini, Nuri Bey'in eşi Sabiha Hanım ve Leyla Vahid Hanımlar tarafından yapılmıştır.³⁴

İmparatoriçe Zita, bu kabulden sonra padişaha harem de görmek istediğini söylemiş, Padişah Mehmet Reşat bunun üzerine Harem-i Hümayun'da hazırlıklar yaptırmış, İmparatoriçe Zita'nın şehzade haremeleri ve sultanlar ile tanışma merasimi Yıldız Sarayı Harem-i Hümayun'unda Hususi Daire'de gerçekleşmiştir. Burada Sultan Reşat eşlerini imparatoriçeye takdim etmiş, imparatoriçe özellikle Nazperver Kadın'ın kendisi ile Fransızca konuşması karşısında oldukça şaşırmıştır. Ziyaretinde kahve ikram edilen imparatoriçeye Baş Hazine Ustası Nermindil Hanım tarafından harem halkı adına nakışlarla süslenmiş bir başlık hediye edilmiştir.³⁵

İmparator Karl ve eşi Zita saat dört buçuk dolaylarında Avusturya Macaristan İmparatorluğu elçilik binasını ziyaret etmişler, elçi, elçilik ve konsoloshane memurları tarafından karşılanan misafirler üst kata çıkıp burada İstanbul'daki Avusturya Macaristan İmparatorluğu vatandaşlarını kabul törenine katılmışlardır.³⁶ İmparator ve imparatoriçe burada İzmir'den kendilerini görmeye gelen Avusturya Macaristan vatandaşlarının ileri gelenlerinden oluşan bir heyeti de kabul etmiştir.³⁷

Aynı günün akşamı Padişah V. Mehmet Reşat misafirleri şerefine Dolmabahçe Sarayı'nda yüz yirmi kişinin davetli olduğu bir yemek vermiştir. İmparator, eşi ve maiyeti saat sekize çeyrek kala otomobillerle Merasim Dairesi'nden ayrılıp Dolmabahçe Sarayı'na geçmişlerdir. Dış kapıda Maiyyet-i Senniye Bölüğü tarafından selam töreni yapılmış, Binek Taşı'nın olduğu kısımda ise Sadrazam Talat Paşa, Mısır Hidivi Abbas Hilmi Paşa, Şeyhülislam, Ayan ve Mebusan Meclisi başkanları, vekiller ve Mabeyn-i Hümayun memurları tarafından karşılanmışlardır. Giriş kapısında ise padişah V. Mehmet Reşat, veliaht Vahdettin Efendi, Şehzade Abdülmecit Efendi ve diğer şehzadeler ve

³² *Vakit*, 21 Mayıs 1918 Numro: 212 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 21 Mayıs 1918 Numro: 2461 s. 1.

³³ *Vakit*, 21 Mayıs 1918 Numro: 212 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 21 Mayıs 1918 Numro: 2461 s. 1.

³⁴ *Vakit*, 21 Mayıs 1918 Numro: 212 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 21 Mayıs 1918 Numro: 2461 s. 1.

³⁵ Gökçe., agm. , s. 88

³⁶ *Vakit*, 21 Mayıs 1918 Numro: 212 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 21 Mayıs 1918 Numro: 2461 s. 1.

³⁷ *Vakit*, 21 Mayıs 1918 Numro: 212 s. 1.

görevliler tarafından karşılanan imparator ve eşi, önde Teşrifat Müdür-i Umumisi İsmail Cenani Bey ve Teşrifat Müdürü Memduh Bey olduğu halde üst kattaki Somaki Salon'a geçmişlerdir. Burada biraz dinlenen imparator diğer salonda Almanya ve Bulgaristan'ın İstanbul elçilerini kabul etmiştir.³⁸ Daha sonra ise yemek salonuna geçilmiş burada Mızıkay-ı Hümayun tarafından Marş-ı Sultani ve Avusturya Macar Marşı çalınmış ve ziyafet saat dokuzda bitmiştir. Ziyafete, padişah, imparator ve eşinin yanı sıra Veliht Vahdettin Efendi, şehzade Abdülmecit, Ziyaeddin, Ömer Hilmi, Abdulhalim Efendilerle, Sadrazam Talat Paşa, Mısır Hidivi Abbas Hilmi Paşa, Şeyhülislam, eski sadrazam Said Halim Paşa, kabine üyeleri ayan ve mebusandan bazı kişiler, Almanya, Avusturya- Macaristan ve Bulgaristan elçileri, imparator ve imparatoriçenin maiyetleri mülki ve askeri erkân ve Mabeyn-i Hümayun memurları katılmışlardır. Yemekte ilk olarak Padişah Mehmet Reşat tarafından bir konuşma yapılmıştır. Padişah konuşmasında imparator ve eşini İstanbul'da ağırlandıktan duyduğu memnuniyeti ifade etmiş, bir önceki imparator, Fransuva Joseph zamanında gelişen ittifakın daha da sağlamlaşarak devam etmesi istediğini dile getirmiştir. İki devletin halen devam eden Dünya Harbi'nde birçok cephede kader birliği yapıp muzaffer olduklarını ve topraklarını kahramanca savunduklarını söyleyen Padişah Mehmet Reşat savaşın başından beri iki devletin de amacının hukuklarını ve toprak bütünlüklerini muhafaza etmek olduğunu ifade etmiştir. İki devletin de bir an önce savaşın bitmesini ve şerefli bir barış antlaşması yapmayı istediklerini belirten padişah, İttifak Devletleri'nin en kısa zamanda barış yapma isteklerinin Rusya ile imzalanan Brest Litovsk ve Romanya ile imzalanan Bükreş Antlaşmalarıyla da görüldüğünü söylemiştir. Padişah konuşmasının sonunda İttifak Devletleri olarak barışın gelmesini beklediklerini ifade etmiş Osmanlı ve Avusturya Macaristan milletlerinin ve ordularının refahını temenni etmiştir.³⁹

Sofya sefiri Rıza Bey, 18 Mayıs 1918'de Hariciye Nezareti'ne gönderdiği yazıda Bulgar Kralı'nın İmparator Karl şerefine verdiği yemekte yaptığı konuşmada Osmanlı Devleti'ne değinmediğini ve padişahın da vereceği yemekte Bulgaristan hakkında bir şey söylememesi konusunda Hariciye Nezareti'ni uyardığı için Padişah V. Mehmet Reşat da konuşmasında bilerek Bulgaristan'a değinmemiştir.⁴⁰ Padişah V. Mehmet Reşat'tan sonra konuşan İmparator Karl ise İstanbul'da kendisine gösterilen misafirperverliğe teşekkür etmiş kendisine verilen müşirlik rütbesinin şahsıyla Osmanlı Ordusu ile arasında sıkı bir bağ kurduğunu ifade etmiştir. İttifak Devletleri'nin topraklarının masuniyeti için mücadele ettiklerini ifade eden imparator, şerefli bir barış antlaşması için zamanın yaklaşmakta olduğunu belirtmiş ve her iki milletin ve ordunun şan ve

³⁸ *Vakit*, 21 Mayıs 1918 Numro: 212 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 21 Mayıs 1918 Numro: 2461 s. 1.

³⁹ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Satın Alınan Evrak Ali Fuat Türkgeldi Evrakı BOA HSD. AFT.* Dosya No: 6 Gömlek No: 58 Belge No: 1; *BOA HR. SYS.* Dosya No: 2292 Gömlek No: 4 Belge No: 1-2; *Takvim-i Vekayi*, 21 Mayıs 1334 Numro: 3246 s. 2; *Vakit*, 21 Mayıs 1918 Numro: 212 s. 2; *Tasvir-i Efkâr*, 21 Mayıs 1918 Numro: 2461 s. 2.

⁴⁰ *BOA HR. SYS.* Dosya No: 2453 Gömlek No: 15.

şerefle mesut bir geleceğe ulaşmasını temenni etmiştir.⁴¹ Saat dokuzda biten yemekten sonra saraydaki Muayede Salonu'nda bir kabul töreni yapılmıştır. İki hükümdar ve imparatoriçe alt muayede salonuna gelmişler ve alkışlar arasında kendileri için hazırlanan bölüme geçmişlerdir. Misafirlere çeşitli ikramların verildiği kabul töreni saat on buçukta başlamış ve on bir buçukta sona ermiştir. Buradaki kabule ziyafette hazır bulunanların yanı sıra bazı ayan ve Meclis-i Mebusan üyeleri ile mülki ve askeri rical ile İttihat ve Terakki, Donanma, Müdâfaa-i Milliye, Hilâl-i Ahmer gibi cemiyetlerin temsilcileri ile azınlık temsilcileri ve elçiliklerin yüksek dereceli memurları, maliye kurumlarının yöneticileri ve diğer kimseler katılmıştır.⁴²

Ziyaretin Son Günü ve İstanbul'dan Ayrılış

İmparatorun ziyaretinin üçüncü ve son günü de oldukça yoğun geçmiştir. İmparator Karl, 21 Mayıs 1918 günü sabah dokuzda beş kala programına başlamıştır. İçlerinde Avusturya Macar Askeri Murahhası General Pomionkowski, Avusturya Macaristan Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Reisi General Von Arcz, İzzet Paşa, Pertev Paşa, mihmandar Miralay Naci Bey ve daha birçok umera ve zabıtlar olduğu halde altı otomobil ile Taksim Meydanı'na gelen imparator burada İstanbul'da bulunan Avusturya Macaristan askerlerinden çeşitli sınıflara mensup askeri bir kıtanın geçit törenini izlemiştir.⁴³ Törenin başladığı dakikalarda halk imparatoru görmek için alana hücum etmiş ve imparatora sevgi gösterilerinde bulunmuştur. Üzerinde Avusturya Macaristan maresâli üniforması olan imparator önce iki tabur kadar olan askeri kıtayı teftiş etmiş daha sonra ise geçit törenine iştirak edecek askeri kıtanın zabıtlarını etrafına toplayarak bunlara hitaben kısa bir konuşma yapmış ve bazı zabıtlara nişanlar takmıştır. Daha sonra karşısında askeri yürüyüş havası çalan Harbiye Nezareti Mızıkası eşliğinde geçit törenini izleyen imparator saat dokuz buçukta buradan ayrılarak Merasim Köşkü'ne geçmiştir.⁴⁴

Saat on bire doğru yanlarında maiyetleri olduğu halde otomobillerle Müze-yi Hümayun'a gelen imparator ve imparatoriçe burada müze müdürü Halil Bey, şehir emaneti vekili Sezai Bey ve müze memurları tarafından karşılanmışlardır. Misafirlere birinci katta bulunan lahit salonlarından birincisini ziyaret etmişler ve bu salonda Sayda hafriyatı esnasında bulunan meşhur lahitleri incelemişlerdir. Daha sonra diğer lahitlerin bulunduğu salona geçen misafirlere, burada dördüncü yüzyıldan kalma Büyük İskender'e ait bulunan lahitin önünde kalmışlardır. Yine bu salonda gördükleri Ağlayan Kadınlar Lahiti'nin önünde durup, bu lahit hakkında müze müdürü Halil Bey'in yaptığı açıklamayı dinleyen misafirlere, yirmi dakika kadar bu salonlarda kalmışlar ve eserlerin güzelliğine ve iyi korunmuş olduğuna dair görüşlerini ve memnuniyetlerini ifade etmişlerdir. Benzer

⁴¹ *Vakit*, 21 Mayıs 1918 Numro: 212 s. 2; *Tasvir-i Efkâr*, 21 Mayıs 1918 Numro: 2461 s. 2; *Takvim-i Vakayi*, 21 Mayıs 1334 Numro: 3246 s. 2-3.

⁴² *Vakit*, 21 Mayıs 1918 Numro: 212 s. 1.

⁴³ *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 1.

⁴⁴ *Vakit*, 22 Mayıs 1918 Numro: 213 s.1; *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 1.

görüşleri müzenin ziyaret defterine de yazan imparator yazısında müzenin intizamı dolayısıyla Halil Bey'e de ayrıca teşekkür etmiştir. Müzeden saat on biri yirmi geçe ayrılan misafirlerin geliş ve gidişlerinde fotoğrafları çekilmiş ve filmleri alınmıştır.⁴⁵

Buradan Askeri Müze'ye geçen misafirler vakit darlığı sebebiyle müzeyi gezememişler bina önünde mehteran takımını dinleyip takdirlerini ifade etmişler ve eski Osmanlı askerlerinin her sınıfından birer numuneyi sergileyen bir müfrezeyi incelemişlerdir. Müze müdürü Muhtar Paşa, imparator ve imparatoriçeye müzedeki eserleri ve yeniçerilerin çeşitli vaziyetlerde çekilmiş resimlerini içeren bir albüm ile Mehter-i Hakani'nin matbu notalarından oluşan ve güzel bir şekilde ciltlenmiş bir albümü, eski Osmanlı Ordusu namına takdim etmiştir. Misafirler Askeri Müze'den ayrılırken tıpkı müze ziyaretinde olduğu gibi fotoğrafları çekilmiş ve sinema filmleri alınmıştır.⁴⁶ Askeri Müzeyi ziyaretinden sonra imparator ve eşi Ayasofya Camii'ni ziyaret etmişlerdir. Camiye Yerebatan kapısından giren ve müezzinler ve cami çalışanları tarafından karşılanan misafirler girişten büyük kapıya kadar özel olarak döşenmiş halıların üzerinden geçerek camiye gezmiş ve Top Kandil'in altında bir müddet kalmışlardır. Saat on ikiye yirmi kala Ayasofya'dan ayrılan imparator ve maiyeti buradan Süleymaniye Camii'ne geçmiş ve burayı da büyük bir dikkat ile inceleyip hayranlıkla gezmiştir.⁴⁷ Süleymaniye Camii ziyaretinden sonra İmparatoriçe Zita, Merasim Dairesi'ne dönmüş, imparator Karl ise Evkaf-ı İslamiye Müzesi'ni ziyaret etmiştir.⁴⁸ Müzenin idare heyeti imparatoru kapıda karşılamış, Ahmet İzzet Paşa müze başkanı Reşat Fuat Bey'i imparatora takdim etmiş, o da idare heyetinden Kemal Ziya ve müdür Hakkı beyleri imparatorla tanıştırmıştır. Bu sırada müzenin kapısı üzerine imparatorun sancağı ile Osmanlı Sancağı çekilmiştir. Karşılama merasiminden sonra salonlar gezilmiş ve imparatora mevcut eserler hakkında bilgi verilmiştir. Müzede tezhib ve minyatürleri, çeşm-i dil denilen eski kandilleri, Türk ve Acem halılarını hükümdarlara ve şehzadelere ait elbiseleri, sorguçları, Yıldırım Bayezid ve II. Selim ve Hürrem Sultana ait kıymetli gömlekleri mendilleri ve şahsi eşyaları dikkatle inceleyen imparator Karl, salonları gezdikten sonra müzenin ziyaret defterini imzalamıştır. Müzede imparator Karl'a müze başkanı Reşat Bey tarafından amcası imparator Fransuva Joseph'in İstanbul'u ziyareti esnasında müzede çektiği fotoğraf hediye edilmiş, Kemal Bey'de kendi eseri olan "Evkaf-ı İslamiye Tarihiyyesi" isimli kitabını imparatora takdim etmiştir. Ziyaret esnasında müzenin güzergâhı ve etrafına toplanan halk ve öğrenciler imparatoru sürekli olarak alkışlamışlardır.⁴⁹

⁴⁵ *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 1.

⁴⁶ *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 1.

⁴⁷ *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 1.

⁴⁸ *Vakit*, 22 Mayıs 1918 Numro: 213 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 1.

⁴⁹ *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 1.

İmparatoriçe Zita ise aynı saatlerde evvelki gün kendisini ziyaret etmiş olan kadın efendilere bir iade-i ziyaret yapmıştır.⁵⁰

Bu ziyaretlerden sonra imparator Karl, Merasim Dairesi'nde bir öğle yemeği vermiştir. Ziyafette, Şeyhülislam Musa Kâzım Efendi, eski sadrazam Sait Halim Paşa, nafia, ziraat ve posta nazırları, Serkarın Tevfik ve Serkatib Ali Fuat Beyler, Meclis-i Mebusan Birinci Başkan Vekili Hüseyin Cahit Bey, Almanya ve Bulgaristan elçileri, Kont Zicni Paşa, Şehremini Vekili Sezai, İttihat ve Terakki Cemiyeti Merkez-i Umumi üyelerinden Doktor Nazım ve Bahaeddin Şakir Beyler hazır bulunmuştur.⁵¹ Yemekten sonra saat üç dolaylarında imparator ve imparatoriçe maiyetleri ile birlikte Merasim Dairesi'nden ayrılıp otomobil ile Ortaköy'de Çırağan Sarayı'na gelmişler ve buradan bir filika ile Ertuğrul Vapur'una geçmişlerdir. Vapurda Bahriye Nazırı Cemal Paşa ve Vapur-ı Hümayun süvarisi Miralay Hafız İbrahim Bey ve diğer zabitler tarafından karşılanan misafirlere gemide Cemal Paşa tarafından bir çay ziyafeti verilmiş ve Boğaziçi gezdirilmiştir. Bu gezi saat altıda bitmiş misafirler geldikleri yoldan Merasim Dairesi'ne dönmüşlerdir.⁵²

İmparator ve eşi için saat yedide Avusturya Elçiliği'nde bir ziyafet tertip edilmiş bir saat süren ziyafete sadrazam Talat Paşa ile vekiller, ayan ve mebusan meclisleri başkanları, askeri ve mülki erkân, Avusturya elçilik ve konsoloshane memurları ve Avusturya Macaristan tebaasının önde gelenleri katılmıştır.⁵³

Buradan Merasim Dairesi'ne geçen misafirler bir süre sonra mihmandarları ve maiyetleriyle Dolmabahçe Sarayı'na geçmişlerdir. Saraya gelişlerinde hükümet üyeleri ve yetkililerce karşılanan imparator ve maiyeti, sarayın giriş kapısında ise padişah ve şehzadeler tarafından karşılanmıştır. Burada bir süre dinlenip padişahla görüşen misafirler saat dokuz buçuk dolaylarında Avusturya'ya dönmek için konvoy halinde Sirkeci İstasyonu'na geçmişlerdir.⁵⁴ Konvoyda I. Saltanat arabasına padişah, imparator ve Enver Paşa, II. arabaya imparatoriçe, veliht Vahdetin Efendi ve Paris Sefiri Rifat Paşa, III. arabaya ise şehzade Abdülmecit Efendi ve imparatorun nedimleri, diğer arabalara da saray görevlileri ve imparatorun maiyeti binmiştir. Konvoyu Sirkeci'de Sadrazam Talat Paşa, Mısır Hidivi Abbas Hilmi Paşa, şeyhülislam Musa Kazım Efendi, vekiller, mülki ve askeri rical karşılamıştır.⁵⁵ Güzergâhta askeri birlik ve mızıklar tarafından ihtiram merasimi yapılmış, halk da misafirleri alkışlamıştır.⁵⁶

İmparator ve imparatoriçe burada kendilerini uğurlamaya gelenlere veda etmişler, askeri kıtanın ihtiram töreni ve mızıkanın çaldığı Saltanat Marşı ile Avusturya Macaristan Marşı eşliğinde saat on bir civarında İstanbul'dan

⁵⁰ *Vakit*, 22 Mayıs 1918 Numro: 213 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 2.

⁵¹ *Vakit*, 22 Mayıs 1918 Numro: 213 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 2.

⁵² *Vakit*, 22 Mayıs 1918 Numro: 213 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 2.

⁵³ *Vakit*, 22 Mayıs 1918 Numro: 213 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 2.

⁵⁴ *Vakit*, 22 Mayıs 1918 Numro: 213 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 2.

⁵⁵ *Vakit*, 22 Mayıs 1918 Numro: 213 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 2.

⁵⁶ *Vakit*, 22 Mayıs 1918 Numro: 213 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 2.

ayrılmışlardır.⁵⁷ Şehzade Ziyaeddin Efendi başkanlığındaki heyet ile imparator ve imparatoriçenin mihmandarları ve Avusturya Macaristan sefiri ve diğer sefarethane çalışanları Ayastefanos'a kadar misafirlere eşlik etmişlerdir.⁵⁸ Padişah V. Mehmet Reşat imparatorla birlikte İstanbul'a gelen maiyetine Avusturya Macaristan sefarethanesi ve konsoloshanesi mensuplarına çeşitli derecelerden Osmanlı nişanları tevcih etmiştir.⁵⁹ Yine İmparator Karl da sadrazam Talat Paşa'ya murassa, Başkumandan vekili ve Harbiye Nazırı Enver Paşa ile Viyana Sefiri Hüseyin Hilmi Paşa'ya birinci rütbeden Saint Etyen Nişanı ve eski sadrazam Sait Halim Paşa'ya da etrafı süslü çerçeveli bir fotoğrafını hediye etmiştir.⁶⁰ Avusturya Macaristan İmparatoru Karl ve eşi dönüş yolunda treninin mola verdiği Belgrad'da Osmanlı Devleti'nin buradaki tebaasını ve bunların menfaatlerini koruyan temsilcisine ziyaretle ilgili memnuniyetini ifade etmiştir.⁶¹ İmparator Karl yine ziyareten duyduğu memnuniyeti ifade eden bir teşekkür yazısı yazmış, Sultan Mehmet Reşat da bu yazıya cevabi nitelikte bir teşekkür yazısı kaleme almıştır.⁶²

İmparatorun temasları haricinde maiyeti de İstanbul'da çeşitli görüşmeler yapmışlardır. Harbiye Nazırı Enver Paşa ziyaretin ikinci günü Kuruçeşme'de Avusturya Erkan-ı Harbiye Reisi General Arcz şerefine bir ziyafet vermiş, Avusturya Macaristan Hariciye Nazırı Kont Burian da refakatinde mihmandarları olduğu halde Maliye Nezareti'ne giderek nazır Cavit Bey'i ziyaret etmiştir. Yine aynı gün Hariciye Nazırı Ahmet Nesimi Bey tarafından da Kont Burian şerefine bir ziyafet verilmiştir.⁶³

İmparatorun ziyareti sırasında Filistin de Şeria Bölgesi'nde bulunan Alman General Liman Von Sanders Paşa İstanbul'a bir telgraf çekerek imparatora "hoş geldiniz" demiş ve Filistin'de Osmanlı, Alman ve Avusturya Macar askerlerinin İngilizlere karşı verdikleri mücadeleden övgü ile bahsederek merkezi devletlerin askerlerinin Filistin'deki her yeni taarruzu karşılayacaklarını ifade etmiştir. İmparator Karl bu telgrafa verdiği cevapta Alman zabıt ve kumandanlarının hoş geldiniz telgrafına teşekkür etmiş Şeria'daki zaferler dolayısıyla Liman Von Sanders'i kutlamış ve zaferin yakın olduğuna dair kanaatini belirtmiştir.⁶⁴

Ziyaretle İlgili Basında Çıkan Değerlendirmeler

Avusturya Macaristan İmparatorluğu'nun İstanbul sefaretini, ziyaret başlamadan önce İstanbul basınına Habsburg Hanedanı, İmparator Karl ve

⁵⁷ İmparator ve maiyetini taşıyan trenin İstanbul'a geliş ve gidiş ücreti olan 280601 kuruş masarifi-gayri-melhuza tertibinden ödenmiştir. *BOA MV*. Dosya No: 212 Gömlek No: 124.

⁵⁸ *Vakit*, 22 Mayıs 1918 Numro: 213 s. 1; *Tasvir-i Efkâr*, 22 Mayıs 1918 Numro: 2462 s. 2.

⁵⁹ *BOA HR. SYS*. Dosya No: 2292 Gömlek No: 4 Belge No: 78-90.

⁶⁰ *Vakit*, 23 Mayıs 1918 Numro: 214 s. 2.

⁶¹ *BOA HR. SYS*. Dosya No: 2292 Gömlek No: 4 Belge No: 5.

⁶² *BOA HR. SYS*. Dosya No: 2292 Gömlek No: 4 Belge No: 7-8.

⁶³ *Vakit*, 22 Mayıs 1918 Numro: 213 s. 1.

⁶⁴ *Vakit*, 22 Mayıs 1918 Numro: 213 s.1.

İmparatoriçe Zita hakkında ayrıntılı olarak bilgilendirmiş ve böylece kamuoyunun Avusturya Macaristan İmparatorluğu'nu ve misafirleri daha yakından tanınmasına ve onlara karşı çok olumlu düşünceler beslemesine vesile olmuştur.⁶⁵ Avusturya Macaristan sefaretinin verdiği bilgiler çerçevesinde İstanbul gazeteleri imparator ve imparatoriçenin hâl tercümelerini, hayat hikâyelerini ve vasıflarını yayınlamışlardır. İmparator Karl'ın velihaht iken İtalya Cephesi'nde gösterdiği kahramanlıklar ve askerlerinin hayatını kurtarmak için yaptığı fedakârlıklar, kolera hastalarını çekinmeden ziyaret edip ellerini sıkması, basına gösterdiği ilgi samimiyet ve basının önemine dair olan sözleri, mütevazılığı, dindarlığı bu günlerde geniş bir şekilde İstanbul gazetelerinde yer almıştır.⁶⁶

Avusturya Macaristan İmparatorluğu basını da ziyarete ilgi göstermiş ve Avusturya Macaristan İmparatorluğu'nun Bulgaristan'ın istikbali için olduğu gibi Osmanlı Devleti'nin de istikbali ve güçlü olması için çaba sarf ettiğini yazmıştır. Rus çarlarının İstanbul'a göz dikmesiyle beraber Rus diplomasisinin Osmanlı ülkesinde sürekli fesat çıkardığından bahseden Avusturya Macaristan basını bu dönemde Osmanlı Devleti'nin bir dost olarak Avusturya Macaristan İmparatorluğunu yanında bulduğunu yazmıştır. Rusya'nın I. Dünya Savaşı'nın dışına itilmesinde Osmanlı Ordusu'nun eskiden beri bilinen kahramanlık ve sebatının da etkisi var diye yazan, Avusturya gazeteleri, Rusya'nın savaş dışı kalmasıyla İstanbul üzerindeki Rus baskısının bertaraf olduğunu belirtmişlerdir. Gazeteler ziyaretin, Avusturya Macaristan ile Almanya'nın doğudaki müttefikleriyle kardeşçe bir surette ortak mesaisine sahne olacak bir geleceğe işaret ettiğini de yazmışlardır.⁶⁷

Ziyaretle ilgili Danimarka basınında çıkan ve büyükelçilik tarafından Osmanlı Hariciye Nezareti'ne gönderilen bir yazı ziyaretin Avrupa'da nasıl görüldüğüne dair bir ipucu verebilecek niteliktedir.

Nationaltidende Gazetesinde 18 Mayıs 1918'de çıkan bir makalede İmparator Karl ve İmparatoriçe Zita'nın, Çar Ferdinand ve Padişah Mehmet Reşat'ı tahta çıkışlarından ötürü tebrik etmek maksadı ile Sofya ve İstanbul'a gittikleri yazılmıştır. Bu ziyaretin aynı zamanda siyasi bir amaç taşıdığı iddiasında da bulunan gazete, Hariciye Nazırı Kont Burian ve Erkân-ı Harbiye Reisi Von Arcz'ın heyette bulunmasının ziyareti daha önemli bir hale getirdiğini vurgulamıştır. Bu ziyaretin Alman genel karargâhında yapılan yeni bir Alman Avusturya ittifakı çerçevesinde kararlaştırıldığını yazan gazete görüşmelerin dikkatle izlenmesi gerektiğini ifade etmiştir.⁶⁸

Osmanlı gazeteleri de ziyaretle ilgili çeşitli yorumlarla çıkmışlardır. Vakıf Gazetesi yazarı Ahmet Emin Bey, 20 Mayıs 1918 tarihinde yazdığı makalede

⁶⁵ *Vakıf*, 19 Mayıs 1918 Numro: 210 s. 1-2.

⁶⁶ *Vakıf*, 19 Mayıs 1918 Numro: 210 s. 1-2; *Vakıf*, 20 Mayıs 1918 Numro: 211 s. 2; *Tasniri-Efkâr*, 19 Mayıs 1918 Numro: 2459 s. 2.

⁶⁷ *Vakıf*, 19 Mayıs 1918 Numro: 210 s. 1.

⁶⁸ *BOA HR. ŞYŞ*. Dosya No: 2453 Gömlek No: 41.

ziyaretle ilgili önemli tespitlerde bulunmuştur. “Harp mücadelesini yapan dört devletin sulh zamanında birlikte hareket etmelerini icap ettiren çeşitli sebepler vardır” diyen Ahmet Emin Bey “savaş zamanındaki husumetler barış yapılırsa yapılmaz sona ermez ve bir müddet daha iktisadi sahada tesirlerini gösterir” diyerek dört devletin savaştan sonra da bir arada olması gerektiğini ifade etmiştir. İkinci olarak “savaşın tesirleri geçtikten sonra dünya yüzündeki ilişkiler tamamıyla genel ve eşit bir hal almayacaktır” diye yazan Ahmet Emin Bey “ortak menfaatleri olan ülkeler, tabii olarak ayrı ayrı menfaat grupları teşkil edeceklerdir ve dört İttifak Devleti’nden hangisi bunu anlamayarak ihtirası, esaslı ve daimi menfaatlere tercih edecek olursa hem büyük kayıplara uğrayacak hem de düşmanlarının ekmeğine yağ sürecektir” demiştir. Üçüncü olarak “savaştan sonra barışı muhafaza etmek için müşterek ve sağlam setler bina etmekten başka çare yoktur” diye yazmış ve bu meselenin bugünden düşünülmesi gerektiğini belirterek sulh masasında kuvvetli olmak için şimdiden bir araya gelmesi gerektiğinden bahs etmiştir. Savaştan sonra gelecekte ve dış tecavüzlerden emin olmak için ortak bir çaba ve karşılıklı yardımı önemli gördüğünü yazan Ahmet Emin Bey, böylece savaş dönemindeki emeklerin boşa gitmeyeceğini vurgulamıştır. İttifak Devletleri’nin arzu ve menfaatlerini birleştirmelerini ve hiddete kapılmadan işlerini hesap ve kitapla görmelerini ve dar bir daireyi değil zaman ve mekân itibarıyla gayet geniş bir sahayı göz önünde tutmalarını isteyen Ahmet Emin Bey, bunu gerçekleştirmenin bu devletlerin ve basının görevi olduğunu ifade etmiştir.⁶⁹

Zaman Gazetesi de ziyarete bu açıdan bakmış ve Osmanlı Devleti’nin en önemli müttefiklerinden birinin imparatorunun Osmanlı topraklarında coşkuyla karşılandığını yazmıştır. İmparatorun barış çabalarının hem kendi milletinin hem de dünyanın saygısını kazandığını yazan gazete, bu çabaların Osmanlı Devleti’nde de saygı uyandırdığını belirtmiştir. İmparatorun ve imparatoriçenin bir hayli meziyetleri olduğunu ifade eden gazete halka yakın olmaktan hoşlanan ve onun dilinden anlayan imparator ve eşini Osmanlı halkının da çok sevdiğini yazmıştır. İki devlet arasında var olan müttefikliğin savaş sonrasında da devam etmesi için bu ziyaretin önemli olduğunu vurgulayan gazete, ziyaretin bu bakımdan bir başlangıç olduğunu yazmıştır.⁷⁰

Ziyaretle ilgili yorum yapan bir diğer gazete de Tanin olmuştur. Gazete, ziyaretin Osmanlılar arasında büyük bir sevinçle karşılandığını ifade etmiş ve İstanbul halkının geçen sene İstanbul’a gelen Alman İmparatoru’ndan sonra bu ziyaretle de büyük bir iftihar duyduğunu yazmıştır. Ziyareti birkaç açıdan olumlu gördüğünü belirten gazete, Osmanlı Devleti’nin asırlardır ilişkide bulunduğu bir büyük devletin hükümdarını İstanbul’da ağırlamak büyük bir şereftir diye yazmış ve imparatorla imparatoriçenin şahsiyetlerine değinerek imparator Karl’ı çok kabiliyetli ve mükemmel bir asker olarak tarif ederek imparatorun, tahta geçtiği ilk günden beri dışarıda barış, içeride de demokrasi esaslarını yaymak için büyük bir gayret sarf ettiğinden bahs etmiştir. İmparatorun tahta çıkmadan önce

⁶⁹ *Vakit*, 20 Mayıs 1918 Numro: 211 s. 1.

⁷⁰ *Zaman*, 20 Mayıs 1918 Numro: 47 s. 1.

Tirol'de, Galiçya'da kahramanca savaştığını anlatan gazete, imparator Karl'ın tahta çıkar çıkmaz ise barışı temin için çalıştığını yazmıştır. Yine hükümdarın Avusturya ve Macaristan'da hükümetlerin ve hatta çoğunluk fırkalarının muhalefetine rağmen seçim kanunlarını genişleterek milliyetlerin ve ammenin hukukuna riayetkâr olduğunu gösterdiğini ifade eden gazete, imparatoru kahramanlıkla beraber barış severliği de içinde taşıyan biri olarak, imparatoriçeyi de şefkat incelik ve temizliğin bir araya geldiği bir kişilik olarak tarif etmiş ve imparatoriçenin yaralıların, felaketzedelerin ve muhacirlerin yardımına koşmak hususundaki tavrını övmüştür. Üçüncü olarak da ziyaretin ifade ettiği siyasi mana üzerinde duran gazete, Fransa başbakanı Clemenceau'nun bir süreden beri Avusturya Macaristan'ın ittifaka sadakati noktasında şüpheler uyandıрмаğa çalıştığını hatırlatmış ve "Avusturya-Macaristan ordularına karşı aciz kalan bu haris ve entrikacı ihtiyar böyle siyasi manevralardan bir faide ümit etmiş olacak ki imparator hazretlerinin harbin zorluklarını hafifletmek için sırf insaniyetperverane bir surette sulhe gösterdikleri meyli, müttefikler arasına şüphe düşürmek için alet gibi kullanmak istemiştir" diye yazarak imparatorun bu ziyaretle bu iddiayı çürüttüğünü ve müttefikleri teker teker ziyaret ederek İttifak Devletleri arasındaki sarsılmaz güveni ilan etmiş olduğunu yazmıştır. Bu ziyaretin doğrudan doğruya Osmanlı Devleti'nin de hal-i hazırdaki siyasi durumu ve önemini ortaya koyduğunu belirten gazete bir zamanlar kolaylıkla ihmal edilen Osmanlı Devleti'nin savaşta müttefiklerine birçok şeyler kazandırdığının şimdi Osmanlı Devleti'nin müttefikliğine verilen önemle ortaya çıktığını yazmış, geçen sene Alman İmparatorunun bu senede Avusturya - Macaristan imparatorunun ziyaretleriyle bu durumun ispatlandığını ifade etmiştir.⁷¹

Tanin Gazetesi'nde ziyaretle ilgili 20 Mayıs tarihinde de bir yorum yayınlanmıştır. Yazıda, Osmanlı Devleti'nin son birkaç asırdır biri Rus Çarlığı diğeri de Avusturya Macaristan İmparatorluğu olmak üzere iki büyük komşu ile sürekli münasebetlerinin olduğu hatırlanmış bu süreçte Çarlık Rusya'sı Osmanlı Devleti ile daimi bir düşman olurken Osmanlı Devleti ile Avusturya - Macaristan İmparatorluğu'nun ortadaki mevcut pek çok ihtilafa rağmen birbirleriyle asla düşman olmadıkları vurgulanmıştır. Osmanlı Devleti ile Rusya'nın karşı karşıya gelmesinin en büyük nedenini "Slav Meselesi" olarak açıklayan gazete, bu meselenin Osmanlı Devleti'ni uzunca bir süredir uğraştırdığını boğazlara ve Ege Denizi'ne çıkmayı hedefleyen Rusların aynı zamanda Adriyatik Denizi'ne de göz diktiğini ve Avusturya - Macaristan İmparatorluğu'nu da bu anlamda sürekli rahatsız ettiğini yazmıştır. Böyle olduğu için Rusya'ya karşı Osmanlı Devleti ile Avusturya Macaristan İmparatorluğu ilişkilerinin dostluk ve dayanışma merkezli olduğunu vurgulayan gazete iki komşu arasında zaman zaman da kanlı hatıraların da olduğunu hatırlatmış fakat uzun zaman komşuluk eden iki devletin çeşitli dönemlerde karşı karşıya gelmesinin normal bir durum olduğunu yazmıştır. İki devlet arasındaki ilişkilerin yarım asırlık bir gelişme devresinden sonra bugün yeni bir safhaya ulaştığını

⁷¹ *Tanin*, 19 Mayıs 1918 Numro: 3391 s. 1.

belirten gazete, bu yeni safhanın meşrutiyetin ilanından itibaren başladığını, Balkan Savaşları'ndan beri de sürekli geliştiğini vurgulamıştır. II. Meşrutiyet'in ilanından hemen sonra yaşanan Bosna Hersek bunalımını eski devirlerden kalma bir ihtilaf olarak yorumlayan gazete iki devlet arasındaki bu ihtilafın da halledildiğini ve tarafların birbirlerine iyice yaklaştıklarını belirtmiştir. Balkan Savaşlarıyla ortaya çıkan Rus tehlikesinin Avusturya - Macaristan tarafından da görüldüğünü hatırlatan gazete bu savaşın iki devletin siyasetlerini aynı çizgiye getirdiğini yazmıştır. Avusturya - Macaristan İmparatorluğu veliahdının Saray Bosna'da öldürülmesi Viyana'yı, Çarlık Rusya'sının batılı devletlerden gördüğü sürekli yardımlar da İstanbul'u devamlı surette ikaz etmiş ve iki taraf da olanlara kayıtsız kalmadıkları için müttefik olmuşlardır" diye yazan gazete bunun şu an devam eden savaşta da sürdüğünü hatırlatmıştır. Rus Çarlığının yıkılmasıyla çok önemli bir tehlikenin bertaraf edildiğinin hatırlatıldığı yazıda iki tarafın müttefikliğinin bundan sonra da devam edeceği vurgulanmış geçmişte İmparator Fransuva Joseph'in tehlikeli bir devirde birbirini arayan bir dost sıfatı ile selamlandığı şimdi de İmparator Karl'ın da bu duygularla kucaklandığı yazılmıştır.⁷²

Ziyaretle ilgili olarak Tasvir-i Efkâr Gazetesi yazarlarından Yunus Nadi de çeşitli yorumlarda bulunmuş ve 19 Mayıs 1918 tarihindeki yazısında Osmanlı Devleti ile Avusturya Macaristan arasındaki müttefiklik ilişkisinin önemine değinmiştir. Avusturya Macaristan ordularının Rusları Karpatlar'da durdurarak İstanbul'u, Osmanlı ordularının da İngiliz ve Fransızları Çanakkale'de durdurarak Rusların yardım almasını önleyip Viyana'yı kurtardığını yazan Yunus Nadi her iki devletin aynı zamanda birbirlerinin savaştığı cephelere asker göndererek müttefiklik ilişkilerini sağlamlaştırdığını ifade etmiştir. Yazısında, İmparator Karl'ın şahsiyetini ve sahip olduğu meziyetleri de öven Yunus Nadi imparatorun harbin bir felaket olduğu yönündeki görüşlerini ve savaşan tarafların haysiyet ve menfaatlerini koruyacak bir barış yapılmasındaki çabalarını da takdir etmiştir.⁷³

Sonuç

İmparator Karl'ın ziyareti Osmanlı kamuoyunda gerçekten de memnuniyetle karşılanmıştır. Her şeyden önce Osmanlı Devleti'nin yaklaşık üç buçuk seneden beri birlikte savaştığı Avusturya Macaristan imparatorunun bu ziyareti müttefikler arası dayanışmayı pekiştirmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Birinci Dünya Savaşı devam ederken Avusturya Macar orduları Filistin ve sair cephelerde Osmanlılara yardım ettiği gibi Osmanlı orduları da Galiçya, Romanya hatta İtalya Cephesi'nde Avusturya Macar Ordularına yardım etmiş, iki taraf uluslararası ilişkilerde müttefiklik esas çerçevesinde dayanışma içerisinde olmuşlardır. İmparator Karl'ın tahta çıkar çıkmaz İtilaf Devletleri ile başlattığı barış antlaşması yapma girişimlerinin diğer İttifak Devletleri'nde meydana getirdiği hayal kırıklığı Sofya ve İstanbul'a yapılan bu ziyaretlerle

⁷² *Tanin*, 20 Mayıs 1918 Numro: 3392 s. 1.

⁷³ *Tasvir-i Efkâr*, 19 Mayıs 1918 Numro: 210 s. 1.

kısmen giderilmiş, İttifak Devletleri'nin Brest Litovsk ve Bükreş Anlaşmaları ile başlayan iyimserliği bu ziyaretle biraz daha artmıştır. Avusturya - Macaristan İmparatorluğu Hariciye Nazırın Kont Burian ve Genelkurmay Başkanı Von Arcz'ın da katıldığı bu ziyaret siyasi ve askeri olarak birçok konunun da görüşülüp gelecekle ilgili planların yapıldığı bir ziyaret olmuştur. Almanya'nın da gerçekleşmesi konusunda istekli olduğu bu yakınlaşma, en azından savaşın son birkaç ayında dünya kamuoyuna İttifak Devletleri tarafından verilen bir birliklilik mesajıdır.

Kaynaklar

Kitap ve Makaleler

DEMİRAY Gökçe (2009) Avusturya – Macaristan İmparatoru'nun İstanbul'u Ziyaret Programı, *Türk Macar Tarihi İlişkilerinden Kesitler*, Hazırlayan: T. Cengiz Göncü, Türkiye Büyük Millet Meclisi Milli Saraylar Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul, s. 83-90.

UÇAROL Rifat (2010) *Siyasi Tarih (1789-2010)*, Der Yayınları, İstanbul.

POTYEMKİN Vladimir S. Baruşin, A. Efimov, E.Kosminski, İ. Mintz, A. Naroçnitski, A. Pakratova, V. Sergejev, S. Skazin, V. Kvotsov, N. Koltchanovsky, E. Tarle, (2009) *Uluslararası İlişkiler Tarihi (Diplomasi Tarihi)* Cilt II, Çeviren: Attila Tokatlı, Evrensel Basım Yayın, İstanbul.

Arşiv Belgeleri

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA, İstanbul), Hariciye Nezareti Siyasi Kısım, 2453/41, 2397/5, 2292/4, 2452/30, 2453/15.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA, İstanbul), Meclis-i Vükela Mazbataları, 212/27, 212/113, 212/45, 212/124.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA, İstanbul), Dâbiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye 6.Şube, 37/22.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA İstanbul) İradeler Dosya Usulü, 16/6, 38/44.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA İstanbul) Dâbiliye Nezareti Şifre Kalemi, 87/165, 87/171, 87/161.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA İstanbul) Satın Alınan Evrak Ali Fuad Türkgeldi Evrakı, 6/58.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA İstanbul) Dâbiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Muhasebe Kalemi, 176/7.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA İstanbul) Dâbiliye Nezareti Kalem-i Mahsus Müdüriyeti, 47/58.

Gazeteler

Milliyet (2009) 24 Mayıs.

Tanin (1918) 19 Mayıs, 20 Mayıs.

Tasvir-i Efkâr (1916) 23 Teşrin-i Sani, (1918) 19 Mayıs, 21 Mayıs, 22 Mayıs.

Takvim-i Vakiyi (1918) 21 Mayıs.

Vakit (1918) 17 Mayıs, 18 Mayıs, 19 Mayıs, 20 Mayıs, 21 Mayıs, 22 Mayıs, 23 Mayıs.

Zaman (1918) 20 Mayıs.